

OSMANLI DEVLETİ'NİN SON SAVAŞI: I. DÜNYA SAVAŞI

I. DÜNYA SAVAŞI VE OSMANLI DEVLETİ

I. Dünya Savaşı'na Katılanlara Ne oldu?

Savaşa katılan Asker Sayısı

İtilaf Devletleri: 42 959 850 kişi

İttifak Devletleri: 25 248 321 kişi

Osmanlı Devleti: 2 998 321 kişi

Savaşta Ölen Asker Sayısı

İtilaf Devletleri: 5 525 000 kişi

İttifak Devletleri: 4 386 000 kişi

Osmanlı Devleti: 325 000 kişi

Savaşta Yaralanan Asker Sayısı

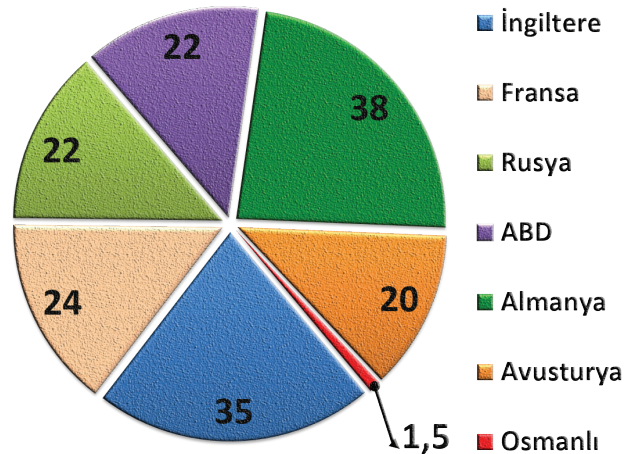
İtilaf Devletleri: 12 831 500 kişi

İttifak Devletleri: 8 388 000 kişi

Osmanlı Devleti: 400 000 kişi

Savaşın Ekonomik Sonuçları (Milyar \$)

Savaşta İlk Defa Kullanılan Araçlar

Tank

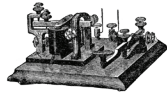
Denizaltı

Kimyasal Silah

Zırhlı Araç

Telgraf

Osmanlı Devleti'nin Savaştığı Cepheler

Kafkas Cephesi

- Osmanlı Devleti bu cephede Ruslarla mücadele etmiştir.
- Harbiye Nazırı Enver Paşa, Rus işgalini sonlandırmak, Kafkasya'yı alıp Orta Asya'ya kadar ilerlemek için taarruz yaptırmıştır.
- Sarkamış Harekatı; şiddetli kış şartları, erzak ve cephane yetersizliği, Ermeni çetelerinin saldırılarından dolayı başarısız oldu. Binlerce Türk askeri dondurucu soğuktan şehit oldu.
- Ruslar Erzurum, Erzincan, Muş, Bitlis ve Trabzon'u işgal ettiler.

NOT:

1916 yılında Kafkas Cephesi'ne atanan Mustafa Kemal Paşa Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almıştır.

- Rusya'da artan ekonomik sorunlardan dolayı Bolşevik İhtilali olunca Çarlık Rusya yıkıldı. Yeni kurulan yönetim (Sovyet Rusya-SSCB) Birest-Litovsk Antlaşması'nı imzalarak savaştan çekildi (3 Mart 1918).

Doğu Anadolu'da Ruslar ile ortak hareket ederek Türk ordusuna ve halkına zarar veren Ermeniler, çıkarılan Sevk ve İskân Kanunu ile Kuzey Suriye'ye zorunlu olarak göç (Tehcir) ettirilmiştir.

Kanal Cephesi

- Bu cephe, Süveyş Kanalı'nı alıp İngiltere'nin sömürgeleriyle olan bağlantısını kesmek ve Osmanlı'nın eski toprağı olan Mısır'ı geri almak için açılmıştır.
- Bahriye Nazırı Cemal Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu çöl şartlarının zorlukları, ikmal hatlarının yeterli olmaması, erzak yetersizliği, açlık ve susuzluk gibi nedenlerden dolayı savaşı kaybetmiştir.
- Osmanlı ordusu Süveyş Kanalı'nı ve Mısır'ı alamadığı gibi Sina Suriye-Filistin Bölgesi'ne kadar geri çekilmiştir.

Suriye-Filistin Cephesi

- İngilizler, Kanal Cephesi'nden geri çekilen Osmanlı ordusunu takip ederek Suriye-Filistin bölgesini de işgal etmişlerdir.
- Bölgedeki Osmanlı ordusunun (7. Kolordu) başına geçen Mustafa Kemal Halep'e geri çekilerek kurduğu savunma hattı ile İngilizlerin Anadolu topraklarına girmelerini engellemiştir.

Irak Cephesi

- İngilizlerin Irak petrollerini ele geçirmek ve kuzeydeki müttefiki Ruslar ile birleşmek için açtıkları bir cephedir.
- Osmanlı kuvvetleri, Selman-ı Pâk Muharebelerinde Kut'ül Amâre denilen yerde İngiliz kuvvetlerini kuşatarak komutanları General Townshend ile birlikte esir aldılar (29 Nisan 1916).
- Ancak daha sonra bölgeye yeni kuvvetler gönderen İngilizler, Bağdat dahil Musul sınırlarına kadar olan yerleri işgal ettiler.

Çanakkale Cephesi

- İtilaf Devletleri, müttefikleri Rusya'ya yardım götürerek savaşa devam etmesini sağlamak istiyorlardı. Onlara göre bunun en kolay yolu Boğazları geçip Karadeniz'e ulaşmaktı. Ayrıca İstanbul'u işgal ederek Osmanlı'yı saf dışı bırakmak, kazanacakları bu zaferin etkisi ile savaşa girmemiş olan bazı Balkan devletlerini kendi yanlarında savaşa çekip Balkanlar üzerinden Almanya'ya yeni cepheler açmayı hedeflemişlerdi.
- İtilaf Devletleri büyük bir donanmayla Çanakkale Boğazı'nı geçmeye çalışsa da 18 Mart 1915'te büyük bir yenilgi alarak boğazı geçemediler. Daha sonra Gelibolu Yarımadası'na çıkarma yapmaya çalışsalar da yine başarısız oldular.
- İtilaf Devletleri Rusya'ya yardım götüremediği için, Rusya'da çıkan Bolşevik İhtilali sonucu Çarlık yönetimi yıkılmış ve yeni kurulan Sovyet yönetimi savaştan çekilmiş, Bulgaristan da İttifak Devletlerine katılmıştır.

NOT:

Çanakkale Cephesi'nde Mustafa Kemal'in Arıburnu, Conkbayırı ve Anafartalarda düşman kuvvetlerini durdurması Türk halkı tarafından tanınması ve Millî Mücadele hareketinin lideri olmasında etkili olmuştur.

Hicaz-Yemen Cephesi

- Bazı Arap aşiretleri kendi bağımsız devletlerini kurmak için İngilizlerle beraber Osmanlı Devleti'ne karşı savaş açmışlardır.
- Bölgeye gönderilen ve daha sonra burada yaptığı mücadelelerle "Çöl Kapları" namı verilen Fahrettin Paşa, İngilizlere ve onların beraber hareket eden Mekke Emiri Şerif Hüseyin'e karşı Medine'yi iki yıl yedi ay savunmuştur.

NOT:

Yardım Cepheleeri: Osmanlı Devleti Romanya, Makedonya ve Galiçya gibi sınırları dışında bulunan cepheleere müttefiklerine yardım etmek için askerî birlikler göndermiştir.

I. Dünya Savaşı'nın Sona Ermesi

- ABD'nin ve İtalya'nın İtilaf grubunda savaşa kılınması, I. Dünya Savaşı'nın İtilaf Devletleri lehine bitişini hızlandırmıştır.
- ABD Başkanı W. Wilson'un yayımladığı ilkeler savaşın bitişini hızlandırmıştır. Çünkü bu ilkelerde yenilen devletlerden toprak ve tazminat alınmayacağı, gizli antlaşmalar yapılmayacağını belirtilmesi mağlup devletlerin ateşkes yapmasını hızlandırmıştır. Ayrıca Wilson İlkeleri ile Osmanlı içindeki Türklere ve diğer azınlıklara da egemenlik hakkı verilmesi istenmiştir.
- I. Dünya Savaşı'ndan önce Bulgaristan çekildi. Bu durum Osmanlı Devleti'nin Almanya ile kara bağlantısını koparınca önce Osmanlı sonra Avusturya-Macaristan ve en son Almanya ateşkes isteyerek savaştan çekildi.
- Savaşta şehirler yakılıp yıkılmış, milyonlarca insan hayatını kaybetmiş ve büyük ekonomik kayıplar yaşanmıştır. İmparatorluklar yıkılırken millî devletler kurulmuş, dünya siyasi haritası değişmiştir. Komünizm, faşizm, Nazizm gibi rejimler ortaya çıkmıştır.
- I. Dünya Savaşı'nı sona erdiren antlaşmaların belirlenmesi için 18 Ocak 1919'da Paris'te uluslararası bir konferans düzenlendi. Bu konferansta antlaşma şartları belirlendi. Ancak antlaşmaların ağır şartlar içermesi, II. Dünya Savaşı'na giden süreci başlattı.

Örnek

İtilaf Devletleri, I. Dünya Savaşı'nda savaş boyunca tarafsız kalması için Osmanlı Devleti'ne bazı önerilerde bulunmuşlardır. Osmanlı Devleti de bu isteğe karşılık kapitülasyonların kaldırılmasını, Ege adalarının kendisine verilmesini ve Mısır sorununun çözülmesini istemiştir.

Osmanlı Devleti bu tutumuyla;

- Ekonomik problemlerden kurtulmak
- Kaybettiği toprakları geri almak
- Doğu Akdeniz'de etkinliğini arttırmak

hedeflerinden hangilerini gerçekleştirmek istemiştir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

MEB SORUSU

Örnek

Osmanlı orduları Birinci Dünya Savaşı'nda Kafkas, Çanakkale, İran-Irak, Kanal-Sina-Filistin-Suriye ve Hicaz-Yemen cephelerinde savaştı.

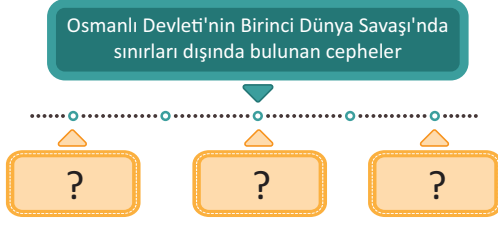
Bu bilgi aşağıdakilerden hangisine kanıt oluşturmaz?

- A) Savaşın geniş bir alana yayıldığına
B) Savaşta çok sayıda can kaybı olduğuna
C) Arap topraklarında mücadeleler yaşandığına
D) Osmanlı Devleti'nin birden fazla cephede savaştığına

Örnek

Sıcak denizlere inmek için "Boğazları ve İstanbul'u ele geçirme projesi" aşağıdaki devletlerden hangisine aittir?

- A) İngiltere
- B) Rusya
- C) Fransa
- D) Almanya

Şemadaki soru işaretli yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Kanal Cephesi B) Makedonya Cephesi
C) Romanya Cephesi D) Galiçya Cephesi

Doğu Anadolu'daki Rus işgalinden sonra Ermenilerin isyanlarını arttırması üzerine Osmanlı Hükûmeti, hem bölge halkının hem de Kafkas Cephesi'ndeki birliklerin güvenliğini sağlamak için harekete geçti.

Osmanlı Hükûmeti'nin buna karşı aldığı önlem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin savaştan çekilmesi
B) Ermenilere özerklik verilmesi
C) Almanya'dan yardım istenmesi
D) Tehcir (Göç) Kanunu'nun çıkarılması

Wilson İlkeleri'ne göre imparatorluklar içinde yaşayan milletlere kendi geleceklerini belirleme hakkı tanınacaktı.

Bu gelişmenin Osmanlı Devleti üzerindeki etkisi aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Azınlıklar kendi devletlerini kurma girişimlerine başlamıştır.
B) Osmanlı yönetimi, Anadolu topraklarına çekilme kararı almıştır.
C) Millîyetçilik ayaklanmalarının yaşanmasını ortadan kaldırmıştır.
D) Mondros Ateşkes Antlaşması'nın uygulanmasını kolaylaştırmıştır.